

Utbildningsinspektion i Beckombergaskolan, förskoleklass, grundskola årskurs 1–5 och obli- gatorisk särskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Beckombergaskolan den 31 januari och den 1 februari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion). Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Stockholms kommun och Beckombergaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Beckombergaskolan intervjuades rektorn, personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklass, årskurs 2 och 5, särskoleklassen samt skolans två särskilda undervisningsgrupper. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Beckombergaskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	157
Förskoleklass	43
Grundskola	190
Obligatorisk särskola	8

Beckombergaskolan är en skola med elever från förskoleklass till årskurs 5. Den tillhör Bromma stadsdel i Stockholms kommun.

Verksamheten är organiserad i tre så kallade spår. För varje spår finns en enhetsledare. Skolan har två särskilda undervisningsgrupper och en klass med elever mottagna i särskolan som går i grundsärskolan.

I skolan finns fritidshem och öppen fritidshemsverksamhet. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorg behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Beckombergaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Beckombergaskolan bedriver en utbildning som i huvudsak överensstämmer med de intentioner som uttrycks i styrdokumentet för obligatorisk särskola, förskoleklass och grundskola och som leder till uppfyllande av de nationella målen. Utbildningen i skolan präglas av personalens engagemang att ge eleverna en lärorik och trygg skolgång.

Skolan bedriver ett arbete med att förebygga kränkande behandling med god kvalitet och uppfyller sitt uppdrag att till eleverna överföra grundläggande värden. Elever och föräldrar är nöjda med skolan och trivseln i skolan är hög. De olika verksamhetsformerna i skolan är väl integrerade och skolan genomsyras av samverkan och samarbete.

Skolans kvalitetsarbete genomförs på ett bra sätt även om kvalitetsredovisningen behöver förbättras.

Rektorn tar ett stort ansvar för skolans pedagogiska utveckling och personal, föräldrar och elever har stort förtroende för rektorns förmåga att leda skolan.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barns och elever).
- Eleverna i den obligatoriska särskolan deltar inte i utvecklingssamtalen (7 kap. 1 § särskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras.
- Eleverna erbjuds inte ett brett urval av ämnen inom elevens val vilket bör förbättras.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Eleverna har kännedom om målen för utbildningen. Lärarna arbetar aktivt för att anpassa beskrivningen av målen i de olika ämnena efter elevernas ålder. I förskoleklassen förmedlar personalen läroplanens mål för normer och värden till barnen under höstterminen för att på vårterminen förbereda barnen för kunskapsmål i årskurs 1. De äldre eleverna får målen för varje ämne även i skriftlig form. Det finns en vilja hos lärare och övrig personal att förmedla, oavsett ålder på barnen, de mål att sträva mot som uttrycks i läroplanen.

Klasslärarna bedömer och dokumenterar regelbundet om eleverna når målen i alla ämnen. Rektorn tar del av denna dokumentation och har kunskap om skolans samlade resultat. Från förskoleklass till årskurs 5 görs tester och diagnoser varje år i svenska och i matematik. I skolan förs diskussioner regelbundet mellan lärare och mellan lärare och rektorn om skolans resultat. Resultaten analyseras och vilka åtgärder som behöver vidtas för att eleverna skall nå högre måluppfyllelse diskuteras.

Tabell 1 Andelen elever som bedömts ha uppnått målen i de nationella ämnesproven i årskurs 5 ¹

	2004	2005	2006	2007
Svenska	90	90	78	97
Matematik	95	95	75	97
Engelska	90	90	99	97

Som framgår av tabell 1 har resultaten på de nationella ämnesproven varierat under de senaste åren. Resultatet för år 2007 visar en förbättring från föregående år och är generellt högt och jämnt fördelat mellan ämnena.

I särskolan följs och dokumenteras varje elevs kunskapsutveckling. De elever som har förutsättningar genomför nationella ämnesprov i årskurs 5.

Inspektörerna bedömer att kunskapsresultaten i skolan är goda.

Normer och värden

I Beckombergaskolan råder ömsesidig respekt mellan elever och mellan elever och vuxna. Eleverna har stor acceptans för människors olikheter och eleverna är vana att uttrycka etiska ställningstaganden. Det finns ett stort mått av omtanke mellan elever, eller som elever i årskurs 2 uttrycker det "Vi är som en stor familj". Eleverna tycker de har bra lärare som är rättvisa. Eleverna trivs i skolan

¹ Uppgifterna har hämtats från skolans egen redogörelse

och uppger att den i stort sett är i avsaknad av trakasserier. Den enkät som genomfördes i skolan våren 2006, stärker bilden av att en mycket stor del av eleverna känner trygghet och trivsel. Föräldrar framhåller skolans goda förmåga att hantera emotionellt svåra situationer så att dessa blir möjliga att arbeta med på en nivå anpassad till elevernas mognad. Inspektörerna bedömer att resultatet av skolans arbete med normer och värden är bra.

Eleverna har inflytande över verksamheten i stort och över undervisningssituationen. Detta visar sig i elevers uttalanden och i de lektions- och verksamhetsbesök inspektörerna gjort. De kanaler som finns för formaliserat inflytande resulterar bland annat i att eleverna har fått utforma lokaler efter sina idéer. Inspektörerna har sett exempel på undervisning som i hög grad utgått från elevernas intresse och önskningsar. Bilden av delaktigheten är dock något motsägelsefull då det av ovannämnda enkät framgår att elevernas egen bild av sitt inflytande inte är odelat positiv. På en fyrgradig bedömningsskala svarar 23,9 procent att de i liten utsträckning eller inte alls kan påverka vad de skall arbeta med på lektionerna. Inspektörerna uppmanar skolan att analysera orsakerna till denna motsägelsefulla bild.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

I Beckombergaskolan arbetar man på många sätt för att förebygga trakasserier och annan kränkande behandling och för att få en god arbetsmiljö i skolan. I årskurs 3–5 finns två så kallade kamratstödare per klass utsedda bland eleverna. Dessa upplevs som viktiga både av elever och av personal i arbetet för att uppnå en god arbetsmiljö för eleverna. På raster finns alltid vuxna bland barnen. I förskoleklassen förekommer det ofta att en diskussion förs med barnen om hur en god kamrat skall vara. Personalen arbetar aktivt för att eleverna skall få diskutera etiska förhållningssätt och trivsel. Skoldagen avslutas ofta med en samlingsstund där eleverna kan utvärdera hur det sociala samspelet under dagen har fungerat. Då får eleverna tillfälle att diskutera ”hur man skall vara mot varandra”. Lärare och elever framhåller fritidshemmets och det öppna fritidshemmets positiva betydelse för att skolan som helhet utgör en trygg och trivsamt arbetsmiljö för eleverna. Skolan genomför enkäter bland barn, elever och föräldrar som bland annat behandlar trivsel och trygghet. Den ”antimobbingsgrupp” som finns i skolan arbetar utifrån enkätmaterialen för att förbättra situationen för de få elever som inte lämnar positiva svar.

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever skall det för varje enskild verksamhet finnas en likabehandlingsplan. Planen skall syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Likabehandlingsplanen skall bland annat innehålla en konkret be-

skrivning av de åtgärder som skall genomföras under året. Dessa åtgärder bör ha en klar koppling till en kartläggning av vilka behov av förebyggande arbete som finns i skolan. I Beckombergaskolan finns en upprättad likabehandlingsplan. Planen har utarbetats av rektorn och utgörs enligt rektorn av en revidering av skolans "antimobbingsplan". I likabehandlingsplanen beskrivs det förebyggande arbetet som generella insatser utan koppling till kartläggning av verksamhetens behov. Skolans likabehandlingsplan bör tydligare beskriva ansvarsfördelningen mellan rektorn och personal. Likabehandlingsplanen är inte känd av föräldrar och elever. Rektorn uppger att planen skall revideras och att elever och föräldrar skall involveras i arbetet. Inspektörerna bedömer att skolans arbete för att förebygga trakasserier och annan kränkande behandling genomförs på ett bra sätt men att skolans likabehandlingsplan inte är upprättad i enlighet med kraven i förordningen vilket är en brist som måste åtgärdas.

I klassråd och elevråd finns möjlighet för eleverna att utöva inflytande. Från varje klass utses två representanter till elevrådet. Där diskuteras lokaler, utemiljö, skolans regler och andra gemensamma frågor. På lektioner får eleverna ibland rösta om innehållet i undervisningen och eleverna framhåller ämnen som bild och idrott och hälsa där eleverna har en påverkan på innehållet som är tydlig för dem. Eleverna har en öppen kommunikation med rektorn och tar ibland kontakt med rektorn för att diskutera undervisningen. Rektorn framhåller att elevernas åsikter ofta blir utgångspunkt för en diskussion om innehåll och arbetssätt i undervisning. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med elevers delaktighet genomförs på ett bra sätt.

Föräldrar får information om sina barns sociala utveckling och kunskapsutveckling. De får också information bland annat genom ett månatligt brev från rektorn om skolans utvecklingsarbete och de förändringar som sker i verksamheten. Den information som ges via skolans webbsida är omfattande. Föräldrar framhåller även att det är lätt att komma i kontakt med personalen på skolan. Föräldrarna är nöjda med den information de får om sina barns kunskapsutveckling och trivsel i skolan och känner sig delaktiga i skolans verksamhet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Förutom undervisning i ålderhomogena klasser sker undervisning i en särskoleklass och i två särskilda undervisningsgrupper. Av särskoleeleverna har en elev undervisning enligt kursplanen för träningsskolan. En elev som har undervisning enligt grundsärskolans kursplan är helt integrerad i en grundskoleklass. I de särskilda undervisningsgrupperna har de flesta elever en tillhörighet i en så kallad "hemklass" där eleverna har del av sin undervisning förlagd. Omfattningen av undervisning i "hemklasserna" är olika för olika elever. Elevernas behov styr i vilken form undervisningen sker.

De olika verksamheterna inom skolan är väl integrerade med samverkan mellan de olika skolformerna och med skolbarnsomsorgen.

Inspektörerna har sett exempel på undervisning, särskilt i förskoleklass och i de lägre årskurserna som utgår från barnens och elevernas intresse och förutsättningar och som tar vara på de olika kunskapsformerna. Det syns också tydligt i elevernas samarbete under dessa lektioner att eleverna trivs och känner sig stimulerade.

Individanpassning och stöd

För att få en bild av barnens behov av stöd träffar specialläraren alla barn i förskoleklass. Ett viktigt forum för att diskutera elevers behov av stöd är klasskonferenserna. I klasskonferenserna diskuteras bland annat resultat på de tester och diagnoser som utförs regelbundet varje år av barnens och elevernas språkutveckling och matematiska kunskaper. I diskussioner om bedömning av särskilt stöd till elever deltar skolpsykologen. Skolpsykologen och specialläraren har diskussion med och handleder klasslärare angående undervisningen av elever i behov av särskilt stöd. Rektorn spelar en aktiv roll i bedömningen av elevers behov av stöd.

För de barn och elever som har behov av särskilt stöd, i förskoleklass, obligatorisk särskolan och i grundskolan, finns åtgärdsprogram upprättade.

Alla elever i skolan har individuella utvecklingsplaner. Personalen i förskoleklass har i samband med införandet av individuella utvecklingsplaner i förskoleklass diskuterat frånvaron av mål att uppnå för barnen i förskoleklass. De individuella utvecklingsplanerna i förskoleklassen är utformade så att åtgärder för utveckling rör verksamhetens utformning.

Eleverna får stöd i den ordinarie undervisningen eller hos speciallärare. För de elever som bedömts inte kunna tillgodogöra sig undervisning och särskilt stöd i ordinarie undervisning finns de särskilda undervisningsgrupperna. Specialläraren ger stöd inom klassens ram eller i smågrupper. Föräldrarna är mycket nöjda med det stöd eleverna får och framhåller särskilt insatser som görs för de elever som har dyslexi. Personalen och rektorn uppger att alla elever får stöd men uppger också farhågor för att stödet är alltför fokuserat på svenska, matematik och engelska. Inspektörerna bedömer att barnen och eleverna i skolan får stöd av god kvalitet men vill också påpeka vikten av att skolan försäkrar sig om att stödet ges i alla ämnen.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Som utgångspunkt för bedömningsarbetet använder lärarna nationella mål och lokala konkretiseringar av de nationella målen. Bedömningen av elevernas kunskapsutveckling sker på grundval av ett brett underlag. Bedömningen baseras på elevernas skriftliga och muntliga redovisningar, olika tester och prov och observationer som lärarna gör. Lärarna deltar i bedömningsnätverk där diskussion om likvärdig bedömning förs. Lärarna uppger att de hjälps åt i arbetet med att bedöma elevernas kunskaper. Skolan har kontakt med den skola som de flesta elever fortsätter till efter årskurs 6 för att följa elevernas vidare utveckling. Den kunskap lärarna i Beckombergaskolan får om eleverna används i diskussioner om bedömning av elevernas kunskapsutveckling och i skolans förbättringsarbete.

I skolan genomförs utvecklingssamtal. Eleverna får vid dessa samtal möjlighet att utvärdera sin egen arbetsinsats såväl som lärarnas undervisning. I den obligatoriska särskolan deltar dock inte eleverna i dessa utvecklingssamtal. Personalen har bedömt att eleverna inte skall delta vilket innebär att utvecklingssamtalet sker mellan personal och föräldrar. Personalen har i den dagliga verksamheten andra samtal med eleverna där trivsel och elevernas kunskapsutveckling berörs. I särskoleförordningen är beskrivningarna av skyldigheten för skolan att ha utvecklingssamtal med elever mottagna i särskola lika stark som för övriga elever. Enligt förordningen skall läraren, eleven och vårdnadshavaren samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas. Inspek-

törerna bedömer att skolans arbete med bedömning och utvärdering av lärande sker med god kvalitet. Att eleverna i den obligatoriska särskolan inte deltar i utvecklingssamtalen är dock en brist som måste åtgärdas.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I Beckombergaskolan bedrivs ett utvecklingsarbete för att förbättra kvaliteten på verksamheten. Det bedrivs utifrån en god kunskap om skolans verksamhet och resultat. Underlag för denna kunskap är lärares bedömning av elevernas kunskaper, enkäter till elever och föräldrar och de övriga utvärderingar som sker av verksamheten. Resultat av enkäter redovisas för elever och föräldrar. Rektorn har en gedigen kunskap om elevernas resultat i skolan. Denna kunskap delas i relevanta delar av personalen. Underlag för denna kunskap utgörs av lärarnas samlade bedömningar av alla elevers kunskaper i förhållande till uppställda mål i samtliga ämnen. Utifrån kunskap om skolans resultat sker en diskussion om hur skolan på bästa sätt kan stödja elevernas lärande så att målen uppnås. All personal har deltagit i diskussioner om skolans så kallade kvalitetsgarantier. I skolan pågår ett arbete för att utveckla diagnosmaterial i ämnet matematik. Rektorn tar aktiv del i detta arbete. Det kvalitetsarbete som pågår i skolan är av god kvalitet.

Kvalitetsredovisningen skall enligt förordningen innehålla en bedömning av i vilken mån skolan uppnått de nationella målen och en redogörelse för vilka åtgärder som skolan avser att vidta för en högre måluppfyllelse. I skolans kvalitetsredovisning redovisas resultat i form av utdrag ur en genomförd enkätundersökning, en bedömning av elevernas läsutveckling enligt ett läsutvecklingsschema och resultaten på nationella ämnesproven i årskurs 5. Av resultaten i nationella ämnesproven framgår att resultaten i svenska och matematik år 2006 har försämrats jämfört med föregående år. De försämringar som skett i resultaten leder inte i kvalitetsredovisningen till några slutsatser om åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen. Även om kvalitetsarbetet är gediget i skolan så bedömer inspektörerna att kvalitetsredovisningen bör förbättras så att den i högre grad beskriver de åtgärder som skolan avser att vidta för att nå högre måluppfyllelse.

Ledning och intern kommunikation

Rektorn har regelbundna träffar med personalen från förskoleklass, grundskolan och särskoleklassen. Rektorn diskuterar verksamheten med personalen i arbetsplatsträffar och arbetslagsmöten men också i möten med speciallärare och annan personal med särskilda uppgifter. Rektorn tar del av de veckobrev som lärarna lämnar till föräldrar för att hålla dessa informerade om klassens verksamhet. Rektorn tar också regelbundet del av lärarnas bedömning av elevernas kunskapsresultat och för en diskussion om elevernas behov av stöd. Lärare och elever uppger att rektorn är i hög grad närvarande i verksamheten och att hon är väl förtrogen med verksamheten.

Rektorn och ledarna för de olika arbetslagen utgör skolans ledningsgrupp. Rektorns styrning och ledning av verksamheten sker både genom enhetsledarna och i direktkontakt med personalen i skolan. Personalen är ense om att rektorn driver den pedagogiska utvecklingen av skolans verksamhet. Rektorn visar ett stort engagemang i uppgiften att leda verksamheten mot uppfyllande av de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att rektorn är väl förtrogen med verksamheten och tar ett stort ansvar för utvecklingen av skolans verksamhet.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Elevens val syftar enligt grundskoleförordningen till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Eleverna skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Ett av syftena med elevens val är att det skall innebära att eleverna gör ett aktivt val. De intervjuade eleverna i årskurs 5 beskriver att elevens val innebär att de har möjlighet att göra klart veckans arbete. Om eleverna är klara kan de välja aktiviteter som schack, tärningsspel eller andra sätt att stärka matematisk inläring. Eleverna i årskurs 2 känner inte till begreppet elevens val. Lärarna uppger att de yngre eleverna har eget arbete då de gör färdigt påbörjade arbeten, kan ägna sig åt att använda datorer eller att läsa eller andra liknande aktiviteter. Inspektörerna bedömer att eleverna inte erbjuds ett allsidigt urval av ämnen inom elevens val som därför bör förbättras.

I skolans timplan finns tid för skolans val avsatt. Enligt rektorn består skolans val av idrott och hälsa i årskurs 1–3, slöjd i årskurs 4 och extratid till ämnena svenska, engelska och matematik i årskurs 5. Uppfattningen bland lärare om vad som utgör skolans val är oklar och delvis motsägelsefull. En sammanblandning av elevens val och skolans val sker. En del elever uppfattar skolans val som engelska, svenska eller körsång. Rektorn uppger att skolans timplan har jämförts med timplanerna för de skolor som har elever i årskurs 7–9 i stadsdelen för att eleverna skall få den garanterade undervisningstiden i de olika ämnena. Denna jämförelse har dock inte gjorts under senare tid. Inspektörerna vill peka på vikten av att skolan tydligt anger vilket utrymme i timplanen som tas i anspråk för skolans val och att skolans timplan är känd av alla lärare.

Personal

Lärarna har utbildning för den undervisning de bedriver. Det finns god tillgång till personal med speciell kompetens. Lärarna deltar regelbundet i kompetensutveckling. Kompetensutvecklingsinsatser sker utifrån behoven av att utveckla eller förstärka verksamheten. Lärarna har möjlighet att få handledning av speciallärare och av skolpsykolog. Skolans behov av utbildad och kompetent personal är väl tillgodosedd.

Datum	Ort
2007-06-20	Stockholm

Johan Nilsson
Eleonor Duvander